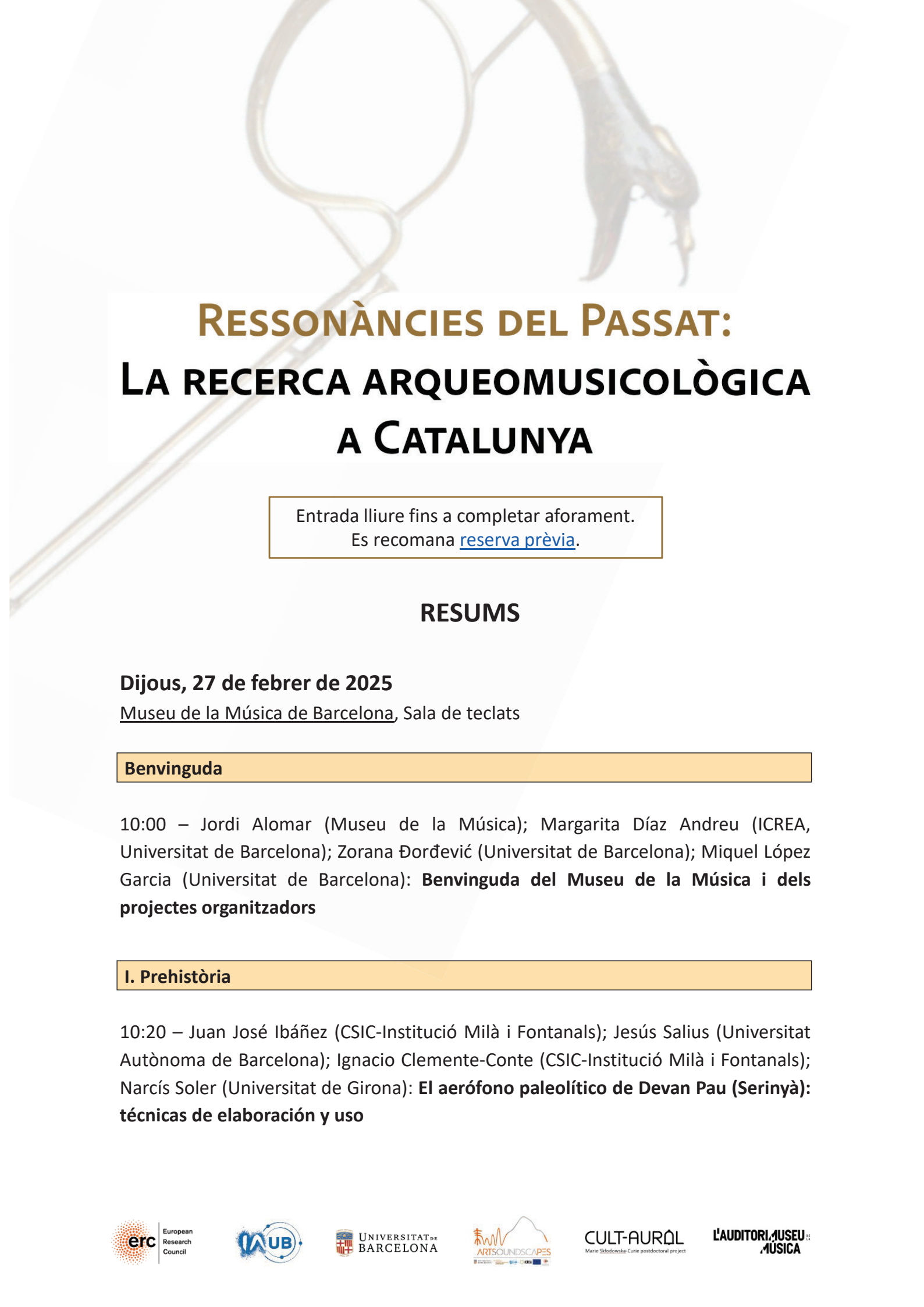

RESSONÀNCIES DEL PASSAT: LA RECERCA ARQUEOMUSICOLÒGICA A CATALUNYA

Entrada lliure fins a completar aforament.
Es recomana [reserva prèvia](#).

RESUMS

Dijous, 27 de febrer de 2025

Museu de la Música de Barcelona, Sala de teclats

Benvinguda

10:00 – Jordi Alomar (Museu de la Música); Margarita Díaz Andreu (ICREA, Universitat de Barcelona); Zorana Đorđević (Universitat de Barcelona); Miquel López Garcia (Universitat de Barcelona): **Benvinguda del Museu de la Música i dels projectes organitzadors**

I. Prehistòria

10:20 – Juan José Ibáñez (CSIC-Institució Milà i Fontanals); Jesús Salius (Universitat Autònoma de Barcelona); Ignacio Clemente-Conte (CSIC-Institució Milà i Fontanals); Narcís Soler (Universitat de Girona): **El aerófono paleolítico de Devan Pau (Serinyà): técnicas de elaboración y uso**

El aérofono de Devan Pau fue encontrado por J. M. Coromina en 1974 en la pequeña cueva de Deva Pau, en Serinyà, en un nivel arqueológico fechado en hace 23.000 años. Es un pequeño tubo de hueso con una sola perforación, realizado en una ulna de un ave. Realizamos un estudio de las técnicas de fabricación y uso del instrumento, a partir del análisis microscópico de las huellas documentadas en el objeto. Se trata de un instrumento de tipo silbato que habría permitido la producción de un sonido casi monótono, que podría ser agudamente sincopado, generando un ritmo rápido. Este es un tipo de sonido que podría haberse utilizado en ceremonias colectivas en las que la coordinación de los participantes era importante, como se ha observado en varios estudios etnográficos de grupos de cazadores-recolectores.

10:40 – Margarita Díaz-Andreu (ICREA, Universitat de Barcelona); Lidia Álvarez-Morales (Universitat de Barcelona); Neemias Santos da Rosa (Universitat de Barcelona, Universitat de Bordeus): **Los sonidos del pasado: posibilidades y límites de la Arqueoacústica en el contexto del arte levantino en Cataluña**

La arqueoacústica ha abierto nuevas posibilidades para estudiar el sonido y la música como parte de la cultura material intangible, un aspecto frecuentemente ignorado en los estudios del pasado. Sin embargo, analizar el sonido desde una perspectiva arqueológica no es sencillo y requiere metodologías específicas según las preguntas de cada caso. Investigaciones previas destacan la relevancia de propiedades acústicas en ciertos lugares, que pudieron reforzar la solidaridad grupal mediante el sonido o la música, contribuyendo al mantenimiento de la cohesión social. En Cataluña, los resultados de estudios acústicos no muestran esta correlación entre acústica y arte rupestre, aunque evidencian que la acústica en esos sitios permite una comunicación clara, lo cual sería fundamental para transmitir información crítica para el bienestar y la supervivencia comunitaria. Sabiendo que la música y el sonido son elementos esenciales en las culturas humanas, esta situación nos aboca a una reflexión sobre los límites de nuestras técnicas y la necesidad de tener una mentalidad más abierta hacia lo que nos dice la etnomusicología sobre el papel del sonido en las creencias de sociedades forrajeras y de horticultores y pastores.

11:00 – Miquel López Garcia (Universitat de Barcelona); Margarita Díaz-Andreu (ICREA, Universitat de Barcelona): **Els corns marins prehistòrics a Catalunya: estudi i experimentació acústica**

L'ús de cargols marins del gènere *Charonia* com a aeròfons per vibració de llavis, coneguts com a corns marins, està documentat en diverses cultures passades i actuals d'arreu del món, amb funcions molt diverses. Les investigacions arqueològiques indiquen que aquests instruments es troben entre els aeròfons més antics, amb evidències que es remunten al Magdalenià (Paleolític superior). Al territori de l'actual Catalunya es conserva un conjunt notable de corns marins prehistòrics, els quals, fins ara, han rebut poca atenció en comparació amb els exemplars d'altres regions properes, com les illes mediterrànies, la península Itàlica o la badia de Cadis. Entre els exemples més destacats trobem els corns neolítics de les Mines de Can Tintorer (Gavà) i de Mas d'en Boixos (Pacs del Penedès). Aquest estudi pretén documentar, descriure i experimentar amb aquests objectes, amb la finalitat d'explorar les seves possibles pràctiques, funcions i significats en el passat remot. Aprofitant que alguns exemplars conserven encara la capacitat de produir sons, proposem l'ús de l'arqueoacústica com una eina experimental de primer ordre per avançar en la comprensió d'aquests instruments i del seu paper en les comunitats prehistòriques.

11:20 – Marc Guàrdia i Llorens (Museu de Granollers); Eric Sobrevia Corral (Associació Laietania Arqueologia i Patrimoni); Jordi Nadal Lorenzo (Universitat de Barcelona): **El corn marí del poblat ibèric del Puig del Castell de Samalús (Vallès Oriental)**

En aquest treball presentem un nou cas de troballa de corn marí, de l'espècie *Charonia Lampas*, modificada com a aeròfon. Aquesta troballa va ser localitzada al jaciment ibèric laietà del Puig del Castell de Samalús durant la campanya del 2023, en un estrat datat entre el 100 aC i el 50 aC. Aquest corn va ser retallat intencionadament a l'apex per al pas de l'aire per a la seva funció d'element sonor, i també consta d'un forat de suspensió al llavi exterior. A més d'estudiar la peça en el seu context històric i els seus paral·lels més propers, hem fet una aproximació mitjançant l'arqueologia experimental i mitjançant un buidatge de les fonts escrites. Des d'aquests punts de vista, pretenem debatre sobre la funcionalitat d'aquesta peça dins del món ibèric laietà de principis del s. I aC.

11:40 – **Debat**

12:00 – **Pausa**

II. Objectes musicals de l'antiguitat a l'edat moderna

12:30 – M. Isabel Panosa (Universitat de Lleida): **La música grega antiga. Espai funcional i dimensió sonora**

Es presenta una línia de treball dedicada a l'estudi i experimentació de la música grega antiga (èpoques grega i romana). Aquesta línia s'ha desenvolupat des de la recerca, l'experimentació amb rèpliques d'instruments antics i la difusió a través de tallers i concerts en espais arqueològics de Catalunya. Es mostraran exemples d'aquestes activitats de difusió i els principis que les regeixen. En l'àmbit de la recerca, la tasca segueix tres orientacions. Una és l'anàlisi i contextualització de documents amb notació musical (vocal i/o instrumental). Aquesta anàlisi es focalitza tant en els aspectes musicals d'aquestes "partitures" (signes de notació melòdica, notació rítmica, mode, escala, modulacions, etc.) com en els aspectes textuais (gènere literari, mètrica, contingut, adaptacions per a la interpretació musical, etc.) i el seu marc d'ús i funció. Una altra branca se centra en la identificació de dades relacionades amb la praxi musical en les obres literàries – especialment les dramàtiques –, i en l'ús dels recursos del llenguatge per evocar efectes o paisatges sonors. La tercera branca aborda l'anàlisi exhaustiva i sistemàtica dels contextos arqueològics associats a les troballes d'instruments musicals grecoromans (en particular aeròfons i cordòfons) coneguts actualment, tot considerant estructures, materials i artefactes. La recerca en curs ha permès delimitar dos contextos ben definits sobre els quals es disposa alhora de dades arqueològiques i elements referencials (iconogràfics i escrits): el funerari i el del culte. Ambdós tenen un mateix eix vertebrador: el ritual. Es presenten els resultats preliminars d'aquesta recerca en curs juntament amb un projecte derivat sobre els elements iconogràfics de temàtica musical descoberts en contextos funeraris al territori català i a la península.

12:50 – Cristina Alís Raurich (Instituto Complutense de Ciencias Musicales): **Més que un objecte: So, estètica i funció en un rar cas de reconstrucció d'orgue portatiu del s. XIII segons l'arqueologia musical**

L'any 2014 es va aconseguir per primera vegada en època moderna, la construcció d'un model d'orgue portatiu del segle XIII amb l'ajuda del constructor Walter Chinaglia. Aquesta fita va ser el resultat d'un rigorós estudi musicològic que seguia la completa metodologia de l'arqueologia musical proposada pel Dr. Arnd Adje Both. Aquesta reconstrucció, única en la seva mena, va requerir una recerca exhaustiva d'evidències documentals sobre l'instrument, analitzant tant l'objecte com la seva funció en els contextos socioculturals, espais sonors i simbologia de l'Europa occidental medieval – amb una especial atenció a l'àrea de Catalunya.

A partir de la reconstrucció, sorgeixen reflexions sobre com els nostres gustos, clixés i experiències personals condicionen la manera com interpretem el passat. Per exemple, per què no s'havien reconstruït fins ara els orgues medievals del segle XIII, malgrat que portem un segle i mig recreant orgues portatius del segle XV? O per què es creu sovint que l'orgue no tenia un paper en l'església medieval, quan la documentació mostra el contrari? També es qüestiona com la nostra percepció estètica del so pot influir en el judici i la recuperació dels sons del passat, destacant la intersecció entre història, arqueologia musical i sensibilitat contemporània.

13:10 – Teresa Soler Llobet (investigadora independent); Rafel Mitjans Berga (investigador independent): **Potser cal una mirada musical, sí: Consideracions a partir de la troballa dels flabiols de Montsoriu**

Al castell de Montsoriu (Arbúcies-Sant Feliu de Buixalleu) van aparèixer en les intervencions arqueològiques dirigides pel Museu Etnològic del Montseny (MEMGA), l'any 2007, dues flautes d'os en un context corresponent al segle XVI; l'excavació d'aquest jaciment ha proporcionat també altres objectes sonors, com esquelles i picarols. En el seu moment vam fer-ne un petit estudi, que vam publicar i que reproduïrem en part aquí. Igualment, un temps més tard vam participar en la catalogació dels objectes sonors del MEMGA, entre ells les esquelles i els picarols del tipus anomenat morisques procedents de Montsoriu.

En ocasions els objectes o les restes d'aquests objectes poden passar desapercebuts, potser per desconeixement dels propis arqueòlegs, per tant reivindicuem la tasca interdisciplinària com a model de treball, cosa que indubtablement ha de permetre oferir uns millors resultats en termes de recerca i també de difusió.

13:30 – Josep Borràs (Escola Superior de Música de Catalunya, Societat Catalana de Musicologia). **Els instruments sonors de doble llengüeta: singularitat versus supeditació a la veu humana. Un viatge al rol i les tipologies d'aquests instruments des de la baixa època medieval fins als inicis de l'edat moderna**

Els instruments de doble llengüeta han estat presents a Catalunya en múltiples manifestacions socials des dels temps més remots immemorables. En aquesta comunicació es tractarà el seu ús i la transformació de diversos exemplars des de finals de l'edat mitjana fins a la codificació en famílies al segle XVI partint dels materials que els conformen, les fonts documentals iconogràfiques i dels instruments conservats. També s'esmentaran alguns constructors i paisatges sonors, especialment els lligats a l'església.

13:50 – **Debat**

14:10 – **Pausa**

15:40 – Visita a la instal·lació ***Esquellòrium***, a càrrec de **Núria Andorrà**.

Foyer de la Sala 1 Pau Casals de l'Auditori.

En un moment en què estem perdent irreversiblement la connexió amb el nostre origen, en un món cada cop més accelerat i caòtic, l'*Esquellòrium* és una apel·lació a la presència i a la revisió de la nostra relació amb la ruralitat, i una invitació, des de l'escolta, al canvi conscient i responsable. La instal·lació presenta en suspensió prop d'un miler d'esquelles que han estat usades durant dècades en la pastura de ramats d'arreu de Catalunya, i confronta i agermana un dels paisatges sonors més característics del camp amb la major sala de concerts del país, en plena urbs. L'activarem de la mà de l'artista Núria Andorrà.

III. Paisatges sonors de l'edat mitjana a l'edat moderna

16:20 – Laura de Castellet (Universitat de Barcelona, Apémutam). **Comunicació sonora entre torres i Castells a l'Edat Mitjana: exemples a la frontera carolíngia - andalusí (ss. VIII - X)**

L'operativitat de les comunicacions a distància és fonamental per a garantir l'èxit i el bon desenvolupament de tota operació militar: a l'Edat Mitjana, la comunicació entre torres i castells es duia a terme amb senyals visuals, però també calia una alternativa sonora per evitar condicions ambientals adverses i per la seva major rapidesa i mobilitat. A partir de dades arqueològiques, documentals i iconogràfiques dels elements sonors se'n pot fer una restitució i comprovar el seu abast sonor sobre el terreny. Diverses proves a partir de paisatges verificats arqueològicament o documental a Catalunya proporcionen dades sobre les xarxes de comunicació sonora i la seva naturalesa social, la rapidesa de l'avís i la toponímia d'avís i de guaita, i permeten aventurar una cartografia del paisatge sonor en la comunicació castral.

16:40 – Zorana Đorđević (Universitat de Barcelona); Xavier Costa-Badia (Universitat de Barcelona); Lidia Álvarez Morales (Universitat de Barcelona): **Aural Networks of the Past: Bell Soundscapes in Medieval Pallars Sobirà**

The sound of bells was essential in shaping open-air sacred soundscapes in the medieval Christian world, structuring daily life and facilitating long-distance communication across rural landscapes. As part of the CULT-AURAL project, this presentation explores the role of bells in shaping open-air sacred soundscapes in medieval Catalonia, with a focus on Pallars Sobirà. This interdisciplinary case study combines field recordings of background noise, acoustic analysis of bell sounds, and spatial simulations using ArcGIS alongside open-source tools like the Sound Mapping Tools plugin and Archaeoacoustic Toolbox. Our research focuses on the surviving medieval bell still in use at Sant Andreu de Pujol, as well as modern bells found in the region. Simulated sound propagation maps reveal the acoustic potential of these bells, offering insights into the aural networks that once connected medieval communities and the extent of the bells' acoustic coverage. This study demonstrates how

medieval soundscape research deepens our understanding of sacred sites, the cultural significance of bells and manual bell-ringing, and their role in enabling aural communication across rural landscapes. By integrating archaeological and acoustic methodologies, this research underscores the critical role of sound in connecting sacred sites and fostering community cohesion in the medieval period.

17:00 – Eduardo Carrero (Universitat Autònoma de Barcelona): **El so, el temps i l'arquitectura a través dels llibres litúrgics de l'abadia de Sant Cugat del Vallès**

El monestir benedictí de Sant Cugat del Vallès va ser una de les institucions més poderoses del bisbat de Barcelona durant l'edat mitjana. Dels seus arxius, s'ha conservat un volum inusual de còdex litúrgics amb llibres de costums des del segle XIII en endavant, que ens ofereixen una visió de les celebracions dins dels seus murs. En aquest article, tractaré la informació proporcionada per les rúbriques d'aquests llibres litúrgics des d'una perspectiva sonora, amb especial èmfasi en la interacció entre el temps i el so en la litúrgia dels benedictins de Sant Cugat.

17:20 – Tess Knighton (ICREA, Universitat Autònoma de Barcelona); Sergi González (Universitat Autònoma de Barcelona): **The concept of soundspace in the analysis of musical experience of the past**

The SOUNDSPACE ERC Advanced project focuses on analysis of the relationship between sound and space in medieval and early modern Spain, in particular in the context of historical processions. It looks at the social, religious, political and cultural processes that lay behind the mounting of processions and how performance of them was processed by all those present in terms of intersensorial and emotional impact as they moved through urban space. Forensic analysis of different types of procession from this perspective has led myself and members of the research team to re-evaluate the meshing of sound and space in historical acoustemological contexts in which knowledge through sound formed an intrinsic part of the 'texturology' of the 'lived space' of the city (Michel Certeau). The concept of soundspace brings together analysis of the sonic spacialisation of urban daily life, of how its temporal rhythms were shaped by sound and of how processional practice articulated meaning through the dynamic experience of the multivalent relationship between sound and space.

17:40 – **Pausa**

18:10 Vicent Matamoros (Universitat de Barcelona); Martí Ruiz (Universitat de Barcelona): **El timbaler del Bruc, què hi ha darrere el mite?**

La recerca parteix de descobriments arqueològics que situen el desenvolupament de la batalla de 1808 contra les tropes franceses, i es focalitza en la recreació dels possibles moviments de tropes i del timbal, clau en la narració de la llegenda. A través d'una sèrie d'experiments acústics, s'analitza l'impacte del terreny en la propagació del so, identificant elements naturals, que poden haver amplificat l'escolta del timbal. Les investigacions revelen que el mite del Timbaler no és l'única llegenda acústica associada a l'indret. S'ha documentat un primer precedent en l'edat del bronze, i també un altre relat posterior. Aquests fets suggereixen que la singularitat acústica de la zona no només la van detectar ja durant la batalla sinó que la van saber utilitzar perquè fos protagonista important en diferents moments històrics.

18:30 – Jordi Raventós Freixa (Universitat Internacional de València): **La política del so i la intensitat sonora a Catalunya i a la Mediterrània medieval i moderna**

Les trompetes i les campanes no representen la totalitat dels mitjans sonors que, per la seva potència sonora, s'utilitzaven per produir senyals públics en l'àmbit global de la Mediterrània medieval i moderna. A Bizanci, el semantron, s'utilitzava per regular la vida quotidiana als monestirs. La trompeta bíblica hebrea (o, potser, el xofar) i les campanes cristianes van competir als inicis de l'Islam per establir la crida a l'oració (*ṣalāt*), finalment concretada a l'*adān* pronunciat pel *mu'addin*. Pel que fa a les trompetes heràldiques occidentals, s'ha proposat la controvertida hipòtesi que les interaccions bèl·liques entre cristians i musulmans va comportar l'adopció llatina dels instruments marcial desenvolupats pels sarraïns. Atès aquests fets, podrien els enfocaments de la història global i del gir material aportar algunes idees sobre el que podríem anomenar una "política del volum" o de la intensitat sonora durant l'Edat Mitjana? La intervenció proposada tracta de reflexionar i mostrar alguns aspectes d'aquest enfocament a partir dels escassos testimonis que ofereixen les proves disponibles sobre els usos de la trompeta, les campanes, el semantron i l'*adān* en l'ampli context mediterrani medieval i moderna, fent especial esment al cas català.

18:50 – Francesc Daumal i Domènech (Universitat Politècnica de Catalunya); Sandra del Río Bonnín (Universitat de les Illes Balears): **Les veus perdudes dels picaportes: Anàlisi del Barri Gòtic de Barcelona**

Les veus de les ciutats i dels seus edificis canvien molt ràpidament. Hem deixat enrere alguns codis sonors com ara els pics i repicons dels picadors, les campanetes i els timbres mecànics que, abans de l'arribada de l'electricitat, tots teníem a casa nostra i que eren llenguatges quotidians entre el carrer i l'usuari de l'edifici. La ciutat estava impregnada amb tota aquesta semiòtica sonora, que avui en dia, s'ha substituït pels porters automàtics, els videoporters, o fins i tot han quedat quasi anul·lats pel mòbil.

La veus perdudes dels picaportes, és una recerca iniciada l'any 2017 on s'analitza un sector de Barcelona, més específicament, el seu Barri Gòtic. Vàrem escollir aquest barri, atès que encara queden alguns d'aquests instruments de comunicació com a testimonis del que han representat. L'estudi recull informació més enllà de l'acústica, i és que, aquests utensilis parlaven molt del caràcter de l'edifici i dels seus habitants. L'espoli i robatoris a que han estat sotmesos i el mutisme en què alguns viuen ara, han minvat la intensitat d'aquesta música històrica del barri. Encara així, queden alguns supervivents: picaportes que serveixen a la ciutat amb el seu llenguatge sonor i persones que coneixen els codis per fer-los sonar.

19:10 – **Debat**

Tancament

19:40 – **Comiat i beu audició a càrrec de músics participants a l'esdeveniment**

Laura de Castellet (diversos), Cristina Alís Raurich (orgue portatiu), Rafel Mitjans i Teresa Soler (flabiol i bombo), Miquel López Garcia (corn marí).

BIOGRAFIES

Cristina Alís Raurich

És una reconeguda intèrpret i estudiosa de la música medieval. Formada en piano a Barcelona i La Haia, es va especialitzar en teclats medievals a la Schola Cantorum Basiliensis. Com a organetista, col·labora amb conjunts prestigiosos, actuant en festivals i enregistraments. Doctora per la Universitat de Würzburg, investiga els orgues medievals i l'embelliment de la música litúrgica, treballant amb Oxford i actualment a la Universitat Complutense. També és professora al Centre Internacional de Música Medieval de Montpeller i a Medieval Music Besalú/Universitat de Lleida, i imparteix classes magistrals arreu d'Europa. Combina erudició i art per reviure la música medieval. Dirigeix el festival Mirabilia de la Catedral de Cuenca i col·labora mensualment a Catalunya Música.

Jordi Alomar

Director del Museu de la Música de Barcelona des de 2021. Investigador del grup de recerca CECUPS de la Universitat de Barcelona en sociologia de la música, combina la recerca amb la gestió cultural independent. Ha estat director artístic del festival de música contemporània Encontre Internacional de Compositors entre 2009 i 2012. Com a gestor cultural i musicòleg, treballa per a diferents projectes, com les Sampler Sèries a L'Auditori de Barcelona, entre d'altres. És director d'IF Barcelona, Biennal de teatre visual i de figures de Catalunya.

Lidia Álvarez-Morales

És investigadora en l'acústica de llocs patrimonials. Va començar la seva formació a la Universitat de Màlaga, llicenciant-se en Enginyeria de Telecomunicacions amb especialització en imatge i so, i va obtenir un màster en Acústica Arquitectònica a la Universitat de Granada. Va treballar més de set anys en projectes d'acústica patrimonial a l'Escola d'Arquitectura de la Universitat de Sevilla, on es va doctorar el 2016 amb un estudi acústic sobre grans espais de culte. Amb estades a Bari i Cambridge, va aprofundir en anàlisi acústica i disseny sonor. El 2017 va rebre la beca Marie Skłodowska-Curie pel projecte *Cathedral Acoustics*. En la actualitat es investiga post-doctoral al projecte Artsoundscapes.

Núria Andorrà

Artista, percussionista i improvisadora de formació clàssica i contemporània però sempre bevent d'altres fonts d'inspiració, proposa un univers interdisciplinari on les imatges, el so i el cos s'uneixen per transmetre en igualtat les mateixes emocions. Ha guanyat els següents premis: Premi "Alicia" de l'Acadèmia de la Música Catalana 2021; Premi especial Zirkòlika 2020; i Premi Puig Porret del Mercat de Música Viva de Vic 2019. Ha tocat amb Fred Frith, Lê Quan Nihn, Joëlle Léandre, Agustín Fernández, Michel Doneda, Tom Chant, Yasmine Azaiez, Anne-Liis Poll, Christiane Bopp, i amb les ballarines Federica Porello, Julyen Hamilton, Almudena Pardo, Manel Salas, Constanza Brncic, Sònia Sánchez, Magí Serra, Andrés Corchero i Roberto Oliván.

Ona Balló

Llicenciada per la Universitat Pompeu Fabra i la Sorbona, és comissària i investigadora interessada en la intersecció narrativa entre música i imatge. Les seves recerques analitzen, d'una banda, la representació de l'espai sonor en la pintura i, de l'altra, el tractament de la música diegètica al cinema. Actualment, està cursant un doctorat sobre l'acústica i les tradicions orals de les esglésies romàniques dels Pirineus catalans al CNRS / Centre de Recerca sobre l'Espai Sonor i l'Entorn Urbà (CRESSON), a l'École Nationale Supérieure d'Architecture de Grenoble i en el marc del Laboratoire AAU (Ambiances, Architectures, Urbanités).

Josep Borràs i Roca

Nascut a Terrassa el 1958, és professor de fagot pel Conservatori Municipal de Barcelona i la Musik Akademie de Basilea, així com doctor en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha estat director de l'ESMUC i actualment és director del Conservatori Municipal de Badalona. És numerari de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi. Membre d'Hesperion XXI i La Capella Reial (dirigida per Jordi Savall), és especialista en música hispànica i organologia dels instruments de vent. Ha gravat més de 150 discos i impartit conferències i classes magistrals a nivell internacional.

Eduardo Carrero

És professor titular d'Història de l'Art Medieval a la Universitat Autònoma de Barcelona. Doctor en Història de l'Art per la Universitat Autònoma de Madrid i màster en Restauració del Patrimoni Arquitectònic per l'Escola d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Madrid. El seu treball se centra en la història de l'arquitectura de catedrals i monestirs, analitzant-les des de la perspectiva funcional i de la seva relació amb la vida quotidiana del clergat i els fidels. Entre les seves publicacions destaca "La catedral habitada" (2019) i ha coordinat el projecte Aragonia Cisterciensis (2016-2019).

Laura de Castellet

Llicenciada en Belles Arts, Màster en Cultures medievals i doctora en Història Medieval. La seva tesi ha obtingut recentment el XXVIII Premi del Claustre de Doctors de la Universitat de Barcelona. Es dedica a la divulgació del patrimoni històric i especialment la música i el paisatge sonor. Com a intèrpret, forma part dels grups A Chantar (repertori trobadoresc, Cantigas de Santa Maria i Llibre Vermell de Montserrat) i Ardit Ensemble (Cant litúrgic i Hildegarda de Bingen), i cada nit de Nadal canta el Cant de la Sibila a la Catedral d'Urgell.

Miguel Ángel Cau Ontiveros

Arqueòleg especialitzat en el Mediterrani romà i tardoantic i en arqueometria. Doctor per la Universitat de Barcelona (1998), va ser investigador postdoctoral TMR-EU a la University of Sheffield (1998-2001) i va tornar a Catalunya amb un ajut de Reincorporació de Doctors de l'AGAUR (2001-2002). És professor de recerca ICREA des del 2003 i actual director d'ERAAUB i de l'Institut d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona (IAUB). Ha participat en projectes com GEOPRO i CERAMED i ha estat professor visitant a les universitats de Cagliari, Sassari (Itàlia) i Brown (EUA). Cofundador de LRCW i de les sèries Roman and Late Antique Mediterranean Pottery i Limina/Limites.

Ignacio Clemente-Conde

Des de 2004, és Científic Titular a la Institució Milà i Fontanals (CSIC), on centra la seva recerca en l'estudi de les traces d'ús en artefactes prehistòrics de pedra, os i petxina.

Actualment codirigeix el Grup d'Arqueologia d'Alta Muntanya (UAB-CSIC) i és membre fundadora de la comissió permanent de la UISPP: *Human Occupation of Mountain Environments* (HOME). Ha liderat projectes a Nicaragua sobre l'explotació de recursos costaners i pesca en la Prehistòria a Rússia. Col·labora com a analista funcional en projectes destacats sobre el poblament d'Amèrica i l'estret de Gibraltar.

Xavier Costa-Badia

Graduat en Història (2013), màster en Cultures Medievals (2015) i doctor en la mateixa especialitat per la Universitat de Barcelona (2019), centre en el qual exerceix actualment com a professor lector Serra Húnter. Com a medievalista, s'ha especialitzat en l'estudi del paisatge a l'Alta Edat Mitjana, parant especial atenció al paper dels monestirs en la seva articulació des d'un punt de vista polític, social, econòmic i religiós. Tota aquesta recerca, en què combina les fonts escrites i les arqueològiques, l'ha desenvolupat a través de diferents projectes emmarcats dins del Grup de Recerca MAHPA i de l'Institut de Recerca en Cultures Medievals IRCVM.

Francesc Daumal i Domènech

Catedràtic d'Universitat, actualment Emèrit per la Universitat Politècnica de Catalunya, i consultor acústic en actiu. Com a arquitecte, ha realitzat des de 1976 nombroses intervencions en el camp de la construcció i les instal·lacions, principalment com a consultor en acústica arquitectònica en teatres, auditoris, aules de música, estudis de gravació, pubs i discoteques. Ha redactat nombrosos llibres sobre arquitectura acústica i ha realitzat ponències i congressos. A més compta amb l'Esmert Mar i Muntanya de la Olimpíada Cultural '92 Barcelona per La Ciutat del So.

Margarita Díaz-Andreu

És professora d'investigació de ICREA a la Universitat de Barcelona. Ha desenvolupat línies de recerca en història de l'arqueologia, patrimoni, gènere i nacionalisme, així com en l'art rupestre i arqueoacústica. És la investigadora principal del projecte Artsoundscapes finançat per el Consell de Recerca Europeu, que analitza l'efecte del so als paisatges d'art rupestre mitjançant acústica física, psicoacústica i neuroacústica. Amb el seu equip, ha treballat sobre casos d'estudi en pràcticament tots els continents. En 2021 va ser guardonada amb el Premi Nacional Menéndez Pidal de Recerca en Humanitats.

Zorana Đorđević

És arquitecta i doctora per la Universitat de Belgrad (Sèrbia). Actualment és investigadora postdoctoral en el projecte CULT-AURAL, finançat per una beca Marie Skłodowska-Curie (MSCA) a la Universitat de Barcelona. Dins d'aquest projecte, amb el títol complet "Aural Culture: Decoding the Sacred Soundscapes of Medieval Europe", explora els paisatges sonors monàstics medievals, incloent-hi els sons de grans instruments de percussió tocats a l'aire lliure. La seva investigació se centra en tres regions: Catalunya, Noruega i Sèrbia.

Gianni Ginesi

És llicenciat en "Discipline delle Arti, della Musica e dello Spettacolo" per la Università di Bologna (Itàlia), diplomat en Etnomusicologia per la Universitat de València i doctor en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Actualment exerceix com a docent al Departament d'Estudis Culturals i Musicals de l'Escola Superior de Música de Catalunya. Les seves principals àrees de recerca són l'antropologia de la música, la història de l'etnomusicologia, les metodologies etnogràfiques, les músiques electròniques de ball i concert, i les adaptacions i transformacions de les músiques tradicionals.

Sergi González

Doctor en musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, les seves principals línies de recerca se centren en l'estudi del paisatge sonor, la musicologia i l'etnomusicologia. El prisma dels *sound studies* i de les humanitats digitals li proporciona les eines necessàries per al desenvolupament de les seves investigacions, emmarcades dins de les noves fronteres de la recerca musicològica, amb especial atenció a les manifestacions festives històriques i les connexions que s'estableixen amb els espais urbans. Actualment treballa en el projecte ERC 'How Processions Moved: Sound and Space in the Performance of Urban Ritual, c.1400-c.1700' (SOUNDSPACE), sota la supervisió de la Dra. Tess Knighton.

Marc Guàrdia i Llorens

Arqueòleg del Museu de Granollers especialitzat en el món ibèric i romà. Ha dirigit i dirigeix excavacions en nombrosos jaciments, especialment a la zona del Vallès, com els poblats ibèrics de Puiggraciós, o del Puig del Castell.

Juan José Ibáñez

Professor d'Investigació del CSIC al grup Paisatges Culturals, amb més de 25 anys d'experiència estudiant l'origen del Neolític al Pròxim Orient. Ha dirigit excavacions arqueològiques en jaciments de Síria (com Tell Qarassa i Jeftalik), Jordània (Kharaysin) i el Líban (Tell Labwe), i ha publicat nombrosos estudis sobre la transició de les societats caçadores-recol·lectores a les primeres comunitats agrícoles i ramaderes sedentàries. Com a divulgador, ha col·laborat en revistes com *Desperta Ferro* i *Investigación y Ciencia* i al programa *Arqueomanía* de TV2.

Tess Knighton

Historiadora de la música, amb formació en musicologia i literatura espanyola i francesa. És membre emèrita del Clare College de Cambridge i des de 2011 és professora ICREA, actualment afiliada a la Universitat Autònoma de Barcelona. La seva recerca s'ha centrat en els arxius de Barcelona, investigant la música en l'entorn de la cort i la vida musical quotidiana urbana a Espanya entre 1450 i el segle XVII. Ha col·laborat amb historiadors en diversos camps, com art, religió, literatura i etnomusicologia i ha estat editora de la revista *Early Music*. El seu últim llibre es titula *Listening to Confraternities*.

Miquel López Garcia

Graduat en Musicologia per l'Escola Superior de Música de Catalunya i en Arqueologia per la Universitat de Barcelona. El 2024 va obtenir un màster en Gestió Cultural per la Universitat Oberta de Catalunya. Ha format part de diverses institucions a través de beques i estades, com l'Institut de Ciències del Patrimoni del CSIC (Incipit-CSIC) i el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Els seus interessos inclouen la prehistòria tardana, l'arqueologia dels sentits, els estudis de música popular i l'arqueomusicologia. Actualment, treballa en l'estudi d'instruments sonors arqueològics al projecte Artsoundscapes.

Vicent Matamoros

Llicenciat en Belles Arts per la Universitat de Barcelona (2009) amb especialització en escultura i art sonor, i màster en Realismes i Entorns (2011). Des de 2015, és professor associat al Departament d'Arts Visuals i Disseny de la UB, impartint assignatures pràctiques i teòriques com el Laboratori d'escultura. Ha desenvolupat diversos projectes d'estudi de paisatges sonors. A més, ha impartit cursos d'escultura sonora a diversos museus i centres, i ha participat en projectes internacionals i simposis, a més de dirigir artísticament el festival de cine 'Filminho'.

Rafel Mitjans Berga

Llicenciat en Humanitats, és Mestre, flabiolaire i estudiós de la música tradicional catalana. Ha publicat articles en revistes catalanes i internacionals, a més de diversos llibres i mètodes didàctics. També ha col·laborat continuadament amb institucions de salvaguarda del patrimoni com, entre d'altres, el Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró, el Museu de Mataró, el Museu Etnològic del Montseny, l'Arxiu Comarcal del Maresme, el Museu de la Torneria de Torelló, el Museu-Arxiu Tomàs Balvey de Cardedeu, el Museu de la Música de Barcelona o l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà.

Jordi Nadal Lorenzo

Professor titular de Prehistòria de la Secció de Prehistòria i Arqueologia de la Universitat de Barcelona. És especialista en Arqueozoologia i Tafonomia, disciplines en les que ha realitzat anàlisis de jaciments de períodes molt diversos. També ha centrat la seva recerca en l'estudi de les darreres societats caçadores-recol·lectores entre el Plistocè final i l'Holocè inicial a l'àrea mediterrània. Ha dirigit excavacions en diferents jaciments d'aquesta època a Catalunya, com l'Abric del Filador i l'Hort de la Boquera (Margalef de Montsant, El Priorat) o la Balma del Gai (Moià, Moianès).

Isabel Panosa Domingo

Doctora en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona i en Filologia Clàssica per la Universitat de Lleida. Ha impartit docència a les universitats de Sàsser, Colònia, la Universitat Oberta de Catalunya, la Universitat Internacional de Catalunya, la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Rovira i Virgili. Ha participat en projectes de recerca sobre epigrafia, iconografia i didàctica del patrimoni. És autora de diversos articles científics i llibres, com *De Kese a Tàrraco*, Premi Tarragonès Lucius Licinius Sura 2007, i *La música en la tragèdia grega*, Premi de la Fundació Pastor de Estudios Clásicos. Actualment, és professora d'Arqueologia de la Universitat de Lleida i lidera el grup Arqueoescena de reconstrucció històrica i musical.

Jordi Raventós Freixa

Doctor en Musicologia (Universitat de Girona), llicenciat en Geografia i Història (Universitat de Barcelona) i diplomad en Etnomusicologia (Universitat de València). Ha estat professor de secundària i professor associat a la Universitat de La Rioja i la Universitat Autònoma de Barcelona. A més, ha col·laborat com a formador i com a tècnic amb el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i ha publicat diversos articles en els àmbits de la musicologia i de la pedagogia musical.

Sandra del Río Bonnín

És arquitecta i pianista professional. Es va graduar en arquitectura per la UPC (2018) i en música pel Conservatori Liceu (2013). La seva trajectòria investigadora es va iniciar amb un projecte sobre el patrimoni acústic cultural de Barcelona. L'any 2024 va obtenir una menció *cum laude* pel seu doctorat, centrat en la millora del comportament dels forjats prefabricats mitjançant la inclusió de materials innovadors. Els resultats van ser publicats en revistes d'alt impacte. Actualment és professora ajudant doctora a la Universitat de les Illes Balears

Martí Ruiz

Artista sonor, llicenciat, màster i doctor en Belles Arts, investigador del BR::AC i membre del Laboratori d'Art Sonor de la Universitat de Barcelona des de 2008. És fundador i coordinador del Taller d'Escultura Sonora Baschet UB (tallerbaschet.cat), on investiga l'acústica aplicada a la creació d'objectes sonors, amb un enfocament inclusiu. Com a multi-instrumentista, ha

participat en diversos projectes musicals experimentals, des de l'electroacústica autodidacta fins al gamelan balinès, destacant en iniciatives com nenicavall.cat des de 1995.

Jesús Salius

Músic intèrpret i musicòleg. Doctor en Arqueologia Prehistòrica per la Universitat Autònoma de Barcelona i llicenciat en Musicologia per l'ESMUC, la seva tesi doctoral se centra en el paper de la producció de sons en les antigues societats caçadores-recol·lectores. També proposa noves eines metodològiques per aprofundir en l'estudi arqueològic dels comportaments musicals i cerimonials d'aquestes societats, donant forma a un camp innovador: l'etnoarqueomusicologia.

Neemias Santos da Rosa

Arqueòleg especialitzat en arqueologia experimental i art prehistòric, centrat en l'art rupestre postaleolític a la península Ibèrica. Va realitzar el seu màster a la Universitat de Trás-os-Montes e Alto Douro (Portugal) en gravats rupestres de la vall del Tagus (2012) i el seu doctorat a la Universitat Rovira i Virgili (Espanya) en art rupestre llevantí (2019). Va ocupar una posició postdoctoral al projecte Artsoundscapes entre 2020 i 2023, investigant les propietats acústiques dels paisatges d'art rupestre. També ha col·laborat amb universitats i projectes arqueològics al Brasil. Al juliol de 2023, es va incorporar a la Universitat de Bordeus a través d'una beca Marie Skłodowska-Curie.

Eric Sobrevia Corral

Graduat en Arqueologia amb l'especialitat d'Arqueologia Clàssica per la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 2015 i màster d'Arqueologia Clàssica a la Universitat Rovira i Virgili. Des del 2016 ha treballat com a autònom en innumerables intervencions arqueològiques, alternant intervencions d'empresa privada amb projectes d'investigació, especialment del món ibèric, entre els que destaquen el Turó del Vent, el Puig del Castell de Samalús, el Puiggraciós i Castellruf. Des del 2022 participa al projecte de recerca quadriennal "Dinàmiques d'ocupació i vertebració del territori a la Laietània central i septentrional (s. VI-II aC)".

Teresa Soler Llobet

Llicenciada en Musicologia, és mestra, flabiolaire i estudiosa de la música tradicional catalana. Ha publicat articles en revistes catalanes i internacionals, a més de diversos llibres, mètodes didàctics, tant sobre el flabiol com sobre altres aspectes de la tradició popular catalana. A més, ha col·laborat continuadament amb institucions de salvaguarda del patrimoni com el Museu-Arxiu de Santa Maria de Mataró, el Museu de Mataró, el Museu Etnològic del Montseny, l'Arxiu Comarcal del Maresme, el Museu de la Torneria de Torelló, el Museu-Arxiu Tomàs Balvey de Cardedeu, el Museu de la Música de Barcelona o l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà.

Narcís Soler i Masferrer

Doctor per la Universitat de Barcelona (1986) i catedràtic de Prehistòria a la Universitat de Girona, és membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Va ser arqueòleg del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona (1975-1990) i director del Museu d'Art de Girona (1980-1990). Ha centrat la seva recerca en el Paleolític superior de Catalunya, dirigint excavacions a la cova de l'Arbreda (Serinyà) i el Cau del Duc (Torroella de Montgrí). Entre les seves publicacions destaquen *El Paleolític a les comarques gironines* (1976) i *Quadre cronològic del Plistocè superior a Catalunya* (1987).